

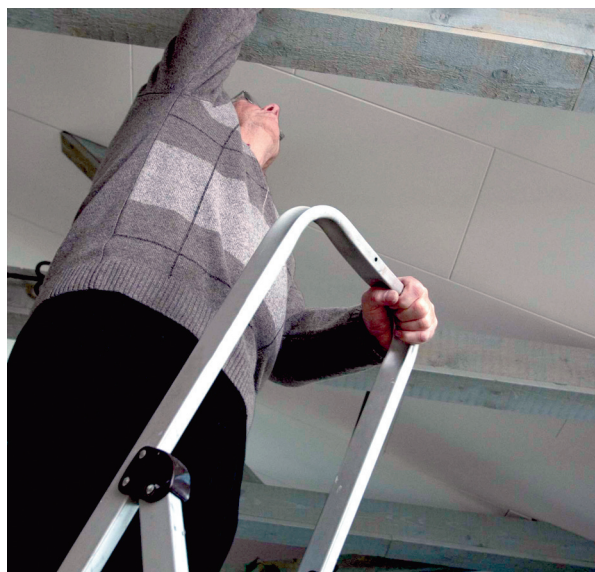
Andel skadade till följd av olyckor vid reparation och underhåll efter ålder och kön.
Källa: IDB 2005 – 2008, Socialstyrelsen, EpC.

Olyckor i samband med gör-det-självarbete

Med gör-det-självarbete menas här reparationer, underhåll, byggnationer etc och som vi gör på vår fritid och som inte bedrivs yrkesmässigt.

Varje år skadas drygt 27 000 personer vid reparationer och underhåll. Antalet skador har ökat under senare år. Som framgår av ovanstående figur är de flesta män (86 %) och medelålders. På vilket sätt skadar de sig?

Som framgår av nedanstående tabell är den vanligaste skademekanismen för män att man hugger sig, skär sig eller sågar sig. För kvinnor är fall den vanligaste mekanismen. Många, framförallt män, får också olika föremål, splinter i ögonen. I gruppen annan mekanismen ingår mer ovanliga företeelser som skador av elektrisk ström, frätskador, brännskador m.fl.

Skademekanism	Män	Kvinnor
Klämning/skärning	41,9	36,1
Främmande föremål i öga m.m.	19,5	7,9
Slag/stöt på grund av kontakt/kollision med andra föremål/personer	15,6	17,8
Fall	14,5	29
Akut överansträngning/kraftigt vridvåld	3,8	6,1
Annat	4,7	3,1
Totalt	100	100

Tabell 1. Procentuell fördelning av skador till följd av gör-det-självarbete efter mekanism och kön. Källa; IDB 2003 – 2008, Socialstyrelsen, EpC.

Vilka verktyg leder till flest skador? Som framgår av vidstående tabell är det olika typer av sågverktyg (handsågar, cirkelsågar, sticksågar, motorsågar, tigersågar mm) som i denna sammanställning står för nästan en tredjedel av skadorna. Detta motsvarar ungefär 3 000 skadade personer per år. Vinkelslipar (rondeller) och andra slip- och kapverktyg leder också till många skador.

Många skadas också av olika typer av bygg- och konstruktionsmaterial. Hit hör brädor, plank, regelvirke, plåtskivor, glasskivor och inte minst spik. Som framgått tidigare är fallolyckor mycket vanligt vid den här typen verksamhet. Man faller i första hand från stegar, från tak och från byggnadsställningar samt från pallar, stolar och bänkar. Varje år, vid reparationer mm, faller ungefär ett par tusen personer från stegar och skadar sig så allvarligt att de behöver söka upp ett akutsjukhus. Cirka 500 ramlar ner från tak.

Verktyg	Procent
Såg	29,0
Vinkelslip	18,2
Kniv	13,6
Vedklyv	12,9
Slipmaskin	8,8
Borrmaskin	4,5
Hammare	4,1
Hyvel	2,3
Skruvmejsel, skruvdragare	2,3
Kofot	1,5
Domkraft	1,5
Stämjärn	1,2

Tabell 2. De i olyckssammanhang mest vanliga verktygen. Källa; IDB 2003 – 2008, Socialstyrelsen, EpC.